

23.8.2023

Vieraslajien torjunta on kaikkien yhteinen asia

Mynämäen kunnan ympäristönsuojelun toiminta-alueella (Masku, Mynämäki, Nousiainen ja Rusko) on tullut paljon havaintoja vieraslajiesiintymistä. Vieraslajilla tarkoitetaan eläimiä, kasveja ja muita eliöitä, joiden leviämistä luontaisen levinneisyysalueen ulkopuolelle ihminen on tahallisesti tai tahattomasti edesauttanut. Osa vieraslajeista on osoittautunut haitallisiksi uhaten luonnon monimuotoisuutta tai siihen liittyviä ekosysteemipalveluita. Vieraslajeihin kuuluvat lajit voi tarkistaa vieraslajit.fi-sivustolta.

Haitallisia vieraslajeja ei saa päästää ympäristöön eikä tuoda EU:n alueelle, pitää hallussa, kasvattaa, kuljettaa, saattaa markkinoille, välittää taikka myydä tai muuten luovuttaa. Vieraslajien torjunta voi aiheuttaa mittavia ja kalliita toimenpiteitä. Torjuntatoimet suunnitellaan useiden viranomaisten yhteistyönä, ja torjuntatoimista raportoidaan EU:lle. Paimion Ankkalammen tapaus on ikävä esimerkki siitä, kuinka mittaviksi haitallisten vieraslajien torjunta voi muodostua. Lampi pumpataan tyhjäksi haitallisten vieraslajien kiehkuravesiruton ja aurinkoahvenen hävittämiseksi, rahaa lammen tyhjennykseen on varattu 250.000 euroa.

Kiinteistön omistajan tai haltijan vastuu

Kiinteistön omistajan tai haltijan on huolehdittava omalla kiinteistöllään esiintyvien vieraslajien hävittämisestä. Puutarhassa tai muualla kiinteistön alueella kasvavat vieraslajit on hävitettävä ja niiden leviäminen estettävä. Huomio myös, että hävität vieraslajit niin, ettei esim. itämiskykyisiä kasvinosia voi säilyä. Vieraslajien lajitteluohjeet löytyvät Lounais-Suomen jätehuollon sivuilta ja ohjeistuksen mukaan pakattuja vieraslajien pienkuormia vastaanotetaan kaikilla lajitteluasemilla veloituksetta. Kunnan vastuulla ovat kunnan omistamilla kiinteistöillä esiintyvät vieraslajit.

Akvaarioista peräisin olevat vieraslajit

EU:n haitallisten vieraslajien luettelossa on monia akvaariosta peräisin olevia lajeja. Suomen pohjoisen sijainnin takia kaikista luettelon lajeista ei meillä ole välttämättä haittaa, koska olosuhteet rajoittavat niiden vakiintumista ja leviämistä. Kuitenkin ilmastonmuutos muokkaa kasvuolosuhteitamme ja lajit, jotka eivät ennen ole pärjänneet Suomessa, saattavat hyvinkin pian selvitä talven yli.

Akvaariokalana tunnettu **aurinkoahven** on säädetty haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella. Aurinkoahvenen päästäminen luontoon ilman kalatalousviranomaisen lupaa on ollut kiellettyä jo 2000-luvun alusta asti. Koska laji on säädetty haitalliseksi vieraslajiksi, sen maahantuonti, kasvatusta, myynti ja

23.8.2023

muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty. Jottei enempää haittoja syntyisi, siitä pitäisi päästä eroon. On erittäin tärkeää, että aurinkoahventa ei enää päästetä luontoon. Ennen haitalliseksi vieraslajiksi listaamista akvaarioon hankitut aurinkoahvenet voi pitää niiden luonnolliseen kuolemaan saakka. Omistajan on kuitenkin huolehdittava, ettei laji pääse lisääntymään eikä luontoon. Jos saat aurinkoahvenen saaliiksi, älä päästä sitä akvaarioon tai vapauta sitä takaisin vesistöön.

Aurinkoahvenien esiintymiä on paljon Varsinais-Suomessa. Mynämäen ympäristösuojelun toiminta-alueella aurinkoahvenia on havaittu vahvistetusti ainakin Maskussa ja Ruskolla.

Kiehkuravesirutto on akvaariolajina käytetty, uposlehtinen vesikasvi ja se on säädetty haitalliseksi koko EU:n alueella. Voimakkaana kilpailijana kiehkuravesirutto valtaa tilaa alkuperäislajistolta. Lisäksi se voi huonontaa vedenlaatua ja aiheuttaa merkittäviä muutoksia vesistöjen eliöyhteisöissä. Ihmiselle siitä ei ole vaaraa, mutta sen massakasvustot heikentävät vesistön virkistyskäyttöä. Kiehkuravesirutto lisääntyy kasvullisesti pienestäkin kasvinpalasta ja voi levitä tahattomasti lintujen, veneiden ja kalastusvälineiden mukana. Aiemmin tätä lajia on havaittu kolmessa muussa varsinaissuomalaisessa lammessa.

Kiehkuravesiruttoa löytyi viimeisimpänä Maskusta kesällä 2023. Alueen kaikkien vesistöjen virkistyskäyttäjää pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota kasviosien poistamiseen mahdollisista vesikulkuneuvoista, rantaleluista tai eläimistä kiehkuravesiruton leviämisen estämiseksi. Vesistöstä toiseen siirtäessä tulee huolehtia, että kasvinosia ei siirry toiseen vesistöön.

Kiehkuravesiruttoa ©Marika Karulinna

23.8.2023

Vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta säädetään laissa

Vieraslajeja ei saa pitää, kasvattaa, istuttaa, kylvää tai muulla vastaavalla tavalla käsitellä siten, että se voi päästä ympäristöön. **Tahallaan** vieraslajin myyminen, hallussapito, kasvattaminen tai luovuttaminen on rangaistavaa sakolla. Myös **tahallaan tai huolimattomuuttaan** vieraslajin päästäminen ympäristöön on rangaistavaa sakolla.

Kansalliseen vieraslajiluetteloon lisäyksiä

Suomen kansallista haitallisten vieraslajien luetteloa on päivitetty yhdellä eläinlajilla ja kuudella kasvilajilla. Nämä lajit ovat: mustapäätana, valkopajuangervo, viitapihlaja-angervo, kanadanpiisku, isopiisku, korkeapiisku ja vuorivaahtera. Kansalliseen vieraslajiluetteloon kuuluu 39 lajia, joista tutuimpia ovat varmasti kurturuusu ja komealupiini. Kansallisessa vieraslajiluettelossa olevan lajin maahantuonti, kasvatus, myynti ja muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty.

Vieraslajeista ilmoittaminen erityisen tärkeää

Kaikki vieraslajihavainnot pitää ilmoittaa vieraslajit.fi-sivustolle, mieluiten mahdollisimman tarkan sijainnin, esiintymän koon ja hyvien kuvien kera. Sitä esiintymät tulevat viranomaisten tietoon ja niiden torjuntatoimet voidaan aloittaa.

Anne Hakala
ympäristösihteeri

Lähteet: vieraslajit.fi
luke.fi
Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta